

POSTANOWIENIE

22 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Joanna Lemańska

na posiedzeniu niejawnym 22 czerwca 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa Prokuratora Okręgowego w X. działającego
na rzecz małoletniego B.K.
przeciwko A. spółce akcyjnej w Y.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej A. spółki akcyjnej w Y.
od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu
z 25 listopada 2021 r., II Ca 2279/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

(K.B.)

UZASADNIENIE

Prokurator Okręgowy w X., działając na rzecz małoletniego B. K. (dalej: „Powód”), na zasadzie art. 7 i art. 55 k.p.c., wystąpił z powództwem o zapłatę przeciwko A. spółce akcyjnej z siedzibą w Y. (dalej: „Pozwany”; „Skarżący”), żądając zasądzenia od Pozwanego na rzecz małoletniego Powoda kwoty 72 208,59 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 22 listopada 2019 r. do dnia zapłaty.

Wyrokiem z 17 września 2020 r., [...], Sąd Rejonowy w X. zasądził od Pozwanego na rzecz małoletniego Powoda kwotę 72 208,59 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 10 marca 2020 r. do dnia zapłaty (pkt I) oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II) i rozstrzygnął o nieuiszczonych kosztach sądowych (pkt II).

Wyrokiem z 25 listopada 2021 r., II Ca 2279/20, Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił apelację Pozwanego od ww. wyroku Sądu Rejonowego.

Wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu został zaskarżony w całości przez Pozwanego w drodze skargi kasacyjnej. Skarga kasacyjna została oparta na następujących podstawach:

I) naruszeniu prawa materialnego, tj.:

1) art. 410 § 1 i 2 w zw. z 58 § 3 k.c. w zw. z § 4 umowy z 29 marca 2014 r. i art. 101 § 3 k.r.o., poprzez uwzględnienie powództwa w całości, uznanie całego wynagrodzenia zapłaconego przez Powoda Pozwanemu za nienależne w sytuacji, gdy nieważnością dotknięta była jedynie ta część umowy, która dotyczyła sposobu ustalenia wysokości wynagrodzenia, natomiast pozostała część umowy pozostaje w mocy, umowa została wykonana, a nie było wolą stron świadczenie pod tytułem darmym;

2) art. 56 i art. 735 § 2 k.c. poprzez zasądzenie zwrotu całego wynagrodzenia za wykonaną usługę jako świadczenia nienależnego, gdy umowa będąca podstawą świadczenia jest ważna, a odpadła (potencjalnie) podstawa prawna jedynie części świadczenia, bez określenia przez Sąd należnej pozwanemu stawki wynagrodzenia;

II) naruszeniu przepisów postępowania, mogącym mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

1) art. 321 § 1 i art. 386 § 4 k.p.c. poprzez nierozpoznanie istoty sprawy, odmowę przeprowadzenia dowodów (opinii biegłego sądowego), jako zmierzających rzekomo wyłącznie do przewlekania postępowania;

2) art. 227 i art. 235² § 1 pkt 3 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i błędne pominięcie dowodów na fakty relewantne, to jest dowodu opinii biegłego, jako rzekomo nieprzydatnego w sprawie.

W oparciu o powyższe Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za wszystkie instancje.

Jednocześnie Skarżący, na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, sprowadzające się do pytania, czy uznanie przez Sąd zapisu umowy zlecenia dotyczącego wysokości wynagrodzenia za nieważny skutek uchybienia obowiązku z art. 101 § 3 k.r.o., przy równoległym uznaniu przez Sąd ważności pozostałej części umowy, stanowi odpadnięcie podstawy prawnej świadczenia zlecniodawcy (wynagrodzenia) w całości, uprawniające go do żądania zwrotu całego zapłaconego wynagrodzenia, czy też jedynie jego części - natomiast Sąd jest władny ustalić należne zleceńbiorcy wynagrodzenie według kryteriów ustawowych, zasądzając jedynie różnicę.

Wnioskując o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania Skarżący, w oparciu o art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., wskazał również na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, tj. art. 410 § 1 i 2 w zw. z art. 58 § 3 k.c. i art. 101 § 3 k.r.o. w zw. z art. 735 § 2 k.c., poprzez wskazanie, czy w przypadku uznania za nieważny zapisu umowy zlecenia dotyczącego wysokości wynagrodzenia zleceńbiorcy, skutek zawarcia umowy z uchybieniem obowiązku uzyskania zgody sądu opiekuńczego (przy zachowaniu ważności samej umowy), zleceńbiorcy przysługuje wynagrodzenie ustalane według zasad wskazanych w art. 735 § 2 k.c., czy też w oparciu o obowiązujące taryfy dla świadczeń o najbardziej zbliżonym charakterze.

Prokurator Okręgowy w X., działając na rzecz małoletniego Powoda, wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej rozpoznania, względnie o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi

swoje źródło w interesie publicznym, wyrażającym się w szczególności w konieczności zapewnienia jednolitej wykładni i jednolitego stosowania prawa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2023 r., I CSK 2853/22). Skarga kasacyjna została więc ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika przy tym z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest jednocześnie ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej.

W niniejszej sprawie Pozwany wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz poważnych wątpliwości w wykładni przepisów prawa w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

W nawiązaniu do tak sformułowanych przyczyn kasacyjnych należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez

Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju orzecznictwa i nauki prawa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu. Nieodzowne jest ponadto wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wypowiedzią a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2023 r., I CSK 6059/22).

Przytoczenie przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nakłada z kolei na skarżącego powinność wskazania przepisów prawa, których wykładnia budzi poważne wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie, szczegółowego opisanie, na czym polegają powzięte przez skarżącego wątpliwości, wykazania, że mają one poważny charakter, przez co ich wykładnia przez Sąd Najwyższy jest niezbędna do rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej, a także przedstawienia orzeczeń sądów, w których dokonano różnej interpretacji przepisów, prowadzących do odmiennych rozstrzygnięć w zbliżonych lub tożsamyh stanach faktycznych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2023 r., I CSK 4979/22). Powołanie się na przesłankę przedsądu, przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., wymaga zatem nie tylko określenia, które przepisy potrzebują wykładni, ale także wskazania, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 3 listopada 2003 r., II UK 184/03; 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04; 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość

dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 października 2012 r., III SK 15/12; 19 października 2012 r., III SK 13/12; 3 marca 2021 r., III USK 54/21).

W analizowanej sprawie Skarżący w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawił odpowiedniej jurydycznej argumentacji, która wykazałaby, że zachodzą przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Skarżący nie przedstawił bowiem ani pogłębionego wyводу dotyczącego przytoczonego w petitum skargi kasacyjnej zagadnienia prawnego, ani nie wytłumaczył, na czym w jego ocenie polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem powołanych w skardze przepisów art. 410 § 1 i 2 w zw. z art. 58 § 3 k.c. i art. 101 § 3 k.r.o. w zw. z art. 735 § 2 k.c. W odniesieniu do obu przesłanek nie wskazał również na ewentualne rozbieżności w doktrynie lub orzecznictwie, nie przedstawił możliwych rozbieżnych interpretacji prawnych, ani racji jurydycznych stojących za każdą z nich. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ogranicza się na tej płaszczyźnie jedynie do sformułowania zagadnienia i przytoczenia lakonicznego stanowiska Skarżącego w tym zakresie, a także do wskazania, że w związku ze sformułowaniem w sprawie problemem prawnym stosowanie przepisów art. 410 § 1 i 2 w zw. z art. 58 § 3 k.c. i art. 101 § 3 k.r.o. w zw. z art. 735 § 2 k.c. rodzi wątpliwości interpretacyjne. Dodatkowo wskazać należy, że sformułowane przez Skarżącego – w ramach przesłanki, określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. – istotne zagadnienie prawne nie zostało postawione w sposób ogólny i abstrakcyjny, jak wymaga tego powołany wyżej przepis, lecz w istocie wprost nawiązuje do stanu faktycznego analizowanej sprawy, tj. postanowień spornej umowy zlecenia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 lutego 2023 r., I CSK 3473/22, i powołane tam orzecznictwo).

Powyższe przekonuje, że przedstawione przez Skarżącego istotne zagadnienie prawne, jak też wskazane wątpliwości co do wykładni powołanych w skardze przepisów są w istocie wyrazem polemiki z przeprowadzoną przez Sąd drugiej instancji oceną prawną okoliczności faktycznych sprawy. W tym stanie rzecz nie sposób przyjąć, aby interes publiczny i wymiaru sprawiedliwości, któremu służy skarga kasacyjna, wymagał przyjęcia tej skargi do rozpoznania.

W ramach podsumowania wymaga podkreślenia, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem jest odrębną konstrukcyjnie i funkcjonalnie częścią skargi kasacyjnej i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi argumentów na uzasadnienie podniesionych w nim twierdzeń. Rolą Sądu Najwyższego nie jest również domyślanie się lub poszukiwanie okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 maja 2020 r., I CSK 380/19).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

(K.B.)

[f.n]